

**ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ ЗА ДОПОМОГОЮ
ІНСТРУМЕНТІВ МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ
ПОЛІЦІЇ ІНТЕРПОЛ ТА АГЕНТСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЗІ
СПІВРОБІТНИЦТВА У СФЕРІ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
«ЄВРОПОЛЬ»**

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ПРАВОВА ОСНОВА СПІВПРАЦІ МІЖ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ РІЗНИХ КРАЇН У ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ.....	5
1.1. Поняття злочинності у сфері економіки та необхідність міжнародної співпраці у боротьбі з нею	5
1.2. Основні напрямки та форми співробітництва у боротьбі зі злочинністю у сфері економіки.....	11
РОЗДІЛ 2. МІЖНАРОДНА ПРАВОВА ДОПОМОГА У БОРОТЬБІ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ, ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ, ДОСВІД УКРАЇНИ ТА ІНШИХ КРАЇН; АЛЬТЕРНАТИВНІ ВИДИ СПІВРОБІТНИЦТВА	14
2.1. Міжнародні угоди України як правова основа міжнародного співробітництва органів правопорядку.....	14
2.2. Правова основа та необхідність використання можливостей Інтерполу та Європолу.....	19
ВИСНОВКИ.....	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	27
ДОДАТКИ.....	31

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Протидії злочинності у сфері економіки завжди приділялась окрема (особлива) увага з боку органів державної влади. Економічні злочинці характеризуються високим рівнем інтелекту, у зв'язку з чим для тих, хто протидіє їх незаконній діяльності, завжди необхідно бути на крок попереду.

З розвитком економічної злочинності основним завданням правоохоронних органів є вжиття превентивних і практичних заходів для боротьби з нею, а для цього в першу чергу необхідно мати правові підстави для надання гідної відповіді з боку держави. За останні роки Україна створила велику кількість нових державних органів, до діяльності яких входить забезпечення правопорядку в економічній сфері, проте на даний момент результати їх діяльності та перспективи розвитку є предметом дискусій.

Як і у багатьох інших видах злочинності з кожним роком все більше незаконної діяльності починає виходити за межі однієї країни. У зв'язку з цим виникає необхідність посилення міжнародного співробітництва держав.

Ступінь дослідженості теми. Питанню аналізу сутності економічної злочинності та шляхів боротьби з нею приділяється все більше уваги з боку вчених і науковців як вітчизняних так і іноземних.

Метою наукової роботи є дослідження теоретичних і практичних аспектів протидії економічній злочинності на національному і міжнародному рівнях, порівняння їх інституційного та організаційно-правового регулювання без залучення нормативно-правових актів, доступ до яких обмежено законом.

Завданнями наукової роботи є:

- визначити суть і види економічних злочинів;
- розглянути функції і значення правоохоронних органів, до компетенції яких належить боротьба зі злочинністю у сфері економіки, а також організаційне та нормативно-правове забезпечення їх діяльності;

– дослідити систему принципів і джерел забезпечення участі України у боротьбі зі злочинністю у сфері економіки;

Об’єктом дослідження є процес вжиття заходів з протидії економічній злочинності та сучасні аспекти нормативно-правового регулювання боротьби з економічною злочинністю на міжнародному та національному рівнях.

Предмет дослідження – теоретичні основи, система нормативно-правового та інституційного регулювання/забезпечення правопорядку у сфері економіки на міжнародному та національному рівнях (на прикладі ЄС, України, США та інших країн).

Інформаційною базою для написання наукової роботи послужили такі джерела: роботи вітчизняних і зарубіжних авторів, фахові періодичні видання, законодавчі акти й нормативи.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що теоретичні положення дослідження, висновки та практичні рекомендації можуть бути використані при наукових дослідженнях сучасного стану та нових методів міжнародного співробітництва у боротьбі з економічною злочинністю; у правотворчій сфері – при вдосконаленні чинної нормативно-правової бази щодо організаційно-правового регулювання протидії економічній злочинності; у навчальному процесі з дисциплін «Міжнародне право», «Міжнародне економічне право», «Кримінальне право», «Кримінальне процесуальне право» та ін.

Відповідно до поставленої мети та завдань дослідження має наступну **структуру**: вступ, 2 розділи, 4 підрозділів, висновки, список використаних джерел, додатки.

РОЗДІЛ 1. ПРАВОВА ОСНОВА СПІВПРАЦІ МІЖ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ РІЗНИХ КРАЇН У ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ

1.1. Поняття злочинності у сфері економіки та необхідність міжнародної співпраці у боротьбі з нею

У процесі досліджень злочинності у сфері економіки завжди стояли питання щодо її визначення. На даний момент не прослідковується абсолютного погодженого визначення. Узагальнено економічними злочинами являються протиправні дії, скоєні у процесі ведення господарської діяльності для отримання економічного прибутку.

Об'єктом економічних злочинів є економічні відносини, що охороняються державою, зокрема нормами кримінального закону. Норми, які передбачають відповідальність за економічні злочини, містяться у Кримінальному кодексі.

До економічної злочинності також можуть відноситись такі види злочинів як ухилення від сплати податків, правопорушення у сфері ведення бухгалтерського обліку, проти кредиторів, корупційні, шахрайство, розтрата та інші.

Основні причини економічних злочинів – недоліки в організації та функціонуванні економічної системи суспільства, в роботі органів влади й управління, правозастосовних органів, недосконалість чинного законодавства, низький життєвий рівень людей, безробіття незадовільний стан загальної і правової культури, правовий нігілізм, недотримання закону певної частини населення [10].

Українська юридична компанія BITLEX надає наступне визначення терміну економічної злочинності.

Економічна злочинність – економічна діяльність, здійснювана систематично на професійній основі методами, забороненими законом, спрямована на отримання прибутку, і здатна чинити істотний вплив на формування і функціонування господарського механізму [11].

Економічні злочини – діяння, вчинені із завуальованим протиправним використанням легітимних технологічно-облікових операцій, фінансово-правових інструментів, організаційно-регулятивних та контрольно-управлінських прав повноважень, які з корисливих або інших протиправних мотивів посягають на відносини, що охороняються кримінальним законом, пов'язані з фінансово-господарськими, господарсько-регулятивними, цивільно-правовими операціями щодо цивільного обороту коштів, речей, прав, дій [11].

У криміналістичному аспекті економічні злочини визначаються як сукупність передбачених кримінальним законом однорідних за механізмом слідоутворення діянь, що посягають на економічні відносини, регламентованими відповідними правилами нормативного характеру, вчинені особами, які безпосередньо включені в систему економічних зв'язків та відносин та реалізують свої професійні функції у процесі здійснення економічної діяльності [11].

Ознаками економічних злочинів є:

- кримінологічна однорідність (детермінованість однаковими соціально-економічними та організаційними факторами);
- в основі економічного злочину лежать порушення правил нормативного характеру, що регулюють порядок та умови здійснення відповідної економічної діяльності (наприклад, при ухиленні від сплати податків відбувається порушення податкового законодавства, незаконне одержання кредиту – порушення законодавства про кредитно-банківську діяльність);
- загальний методологічний принцип розкриття злочинів економічного спрямування (для встановлення допущених порушень треба зіставити дані про те, яким чином має здійснюватися певна діяльність, із тим, як вона реально здійснювалась);

- особливий суб'єкт (лише особа з певними господарськими функціями, яка безпосередньо їх виконує або включена до системи зв'язків та відносин у цій сфері) [11].

Часто використовується два поняття: економічні злочини та злочини у сфері економічної діяльності. Дані терміни зазвичай ототожнюються, однак на думку BITLEX – це некоректно. Злочини у сфері економіки – поняття ширше, яке охоплює не лише економічні злочини, а й інші суспільно-небезпечні діяння, які хоча і посягають на економічні відносини, але вчиняються не у зв'язку із виконанням професійних функцій (вчиняються суб'єктом ззовні) [11].

Економічні злочини класифікуються за сферами економічної діяльності:

- злочини у сфері господарювання та підприємницької діяльності;
- у сфері фінансових відносин;
- у сфері виконання бюджету;
- у сфері оподаткування;
- у сфері захисту від монополізму та недобросовісної конкуренції;
- у сфері обслуговування населення;
- у сфері приватизації [11].

Центр досліджень та попередження економічної злочинності Аргентини (The Center for Research and Prevention of Economic Crime – CIRPE) вважає, що економічну злочинність часто приписують до терміну корупція [11].

На думку вказаного центру є різні визначення того, чим являється корупція. Кожне визначення визначає різні «виміри» феномену для вивчення, впливаючи на імплементацію завдань та обвинувачення.

Перше визначення робить акцент на етику державної служби. У даному випадку корупцію визначають як етичний конфуз між публічною та приватною сферами.

Другий погляд відносить проблематику корупції до недостаті відкритості держави. Це може бути у формі бар'єрів у доступі до публічної інформації або забезпеченні незаконних переваг відповідним компаніям у сферах товарообігу або надання послуг.

У зв'язку з викладеним Центр вказує на те, що економічна злочинність зачіпає широкий діапазон правопорушень, серед яких є фінансові злочини, вчинені банками, ухилення від сплати податків, легалізація доходів, отриманих злочинним шляхом, злочини, скоєні державними службовцями (отримання неправомірної вигоди, незаконне заволодіння активами, зловживання впливом, тощо), проте цей перелік не є вичерпним, і існує багато інших видів економічної злочинності.

Економічна злочинність може генерувати заподіяння значної соціальної шкоди. Це трапляється у зв'язку з тим, що вона не тільки зачіпає демократичні інституції, але також через незаконне використання наявних ресурсів з метою впровадження начебто законної державної політики та надання державних послуг.

Ті, кому необхідні такі державні послуги можуть опинитись найбільш вразливими та стати потерпілими від корупції та економічної злочинності. У той же час конкретна соціальна шкода, яка завдається такою кримінальною активністю часто може бути непомітною, на відміну від загального обурення.

Центр зауважує, що економічна злочинність генерується з прихованої сили, яка визначає взаємовідносини між економікою та політикою. Фінансова лібералізація та реформи ринку, які були проведені в Аргентині в останні десятиріччя призвели до поступового процесу інституційного захоплення державної влади впливовими економічними групами. Це захоплення в сучасний час виражено у їх могутньому впливі на процеси прийняття рішень, імплементації державних процедур, а також на розподіл економічних та соціальних ресурсів [4].

Командування по боротьбі з економічною злочинністю Національне агентство по боротьбі зі злочинністю Великобританії (Economic Crime

Command of the National Crime Agency – ECC, NCA) зазначає, що економічна злочинність включає в себе велику кількість злочинів, у тому числі:

- легалізацію доходів, отриманих злочинним шляхом;
- корупцію, у тому числі міжнародну;
- різні види шахрайства;
- підробку готівки;
- тощо.

NCA зазначає, що зменшити негативний вплив від економічної злочинності не можливо тільки самостійними зусиллями NCA та ECC, у зв'язку з чим вони постійно розширюють взаємодію з національними та іноземними відомствами, а також приватним сектором [5]. Компоненти стратегії з протидії тяжким злочинам та організованою злочинністю Національного агентства по боротьбі зі злочинністю Великобританії зазначено в Додатку Б.

Найважливішою особливістю економічної злочинності в будь-якому суспільстві є те, що переважна більшість економічних злочинів скоюється в умовах неочевидності, що значно ускладнює процес їх виявлення і боротьби з ними.

Також слід звернути увагу на різноманіття визначення термінології злочинності у сфері економіки іноземними правоохоронними органами та організаціями. Так, Європол дає наступне визначення економічної злочинності: «Економічна злочинність, також відома як фінансова злочинність відноситься до противоправних дій, вчинених особою або групою осіб для отримання фінансових або особистих переваг. Основний мотив таких дій – отримання економічного прибутку» [3].

Міжнародна організація кримінальної поліції Інтерпол не дає визначення економічної злочинності, проте окремо виділяє поняття фінансової злочинності як один з основних видів злочинності, проти яких забезпечує міжнародну боротьбу. Інтерпол зазначає, що термін «фінансова

злочинність» охоплює велику кількість кримінальних правопорушень, які являються транснаціональними за своєю природою.

В МОКП – Інтерпол функціонує відділ по боротьбі з корупцією та фінансовою злочинністю. Сама назва цього підрозділу виокремлює корупцію від фінансової злочинності, проте ставить їх поруч у зв'язку з тим, що ці види протиправної діяльності неподільно пов'язані [4]. Також Інтерпол наголошує, що фінансова злочинність в сучасних умовах дуже наближена до кіберзлочинності, а також те, що фінансові злочини зазвичай вчиняються через мережу Інтернет та мають великий вплив на міжнародні банківські та фінансові сектори, як на офіційному так і на альтернативному рівнях.

Слід зазначити, що внутрішнє законодавство України на даний момент не дає чітких визначень економічної злочинності або ж злочинності у сфері економіки. Одночасно часткове виокремлення злочинів у сфері економіки знайшло своє вираження у назві та переліку статей Розділу VII Кримінального кодексу України (злочини у сфері господарської діяльності).

Серед статей, які знаходяться у зазначеному розділі можна виділити такі загальні злочини як контрабанда (ст. 201), фіктивне підприємництво (ст. 205), легалізація (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом, ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) (ст. 212) тощо.

Також варто виділити злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, які закріплені у розділі XVII Кримінального кодексу України і також містять в собі особливості, притаманні злочинності у сфері економіки [16].

Враховуючи різноманіття визначень злочинності у сфері економіки з різних точок зору та законодавства України, у даній науковій роботі приділятиметься увага усім можливим проявам економічної злочинності, у тому числі злочини у сфері господарської діяльності, різні види шахрайства, корупція, легалізація доходів, отриманих злочинним шляхом тощо.

1.2. Основні напрямки та форми співробітництва у боротьбі зі злочинністю у сфері економіки

Міжнародне співробітництво у боротьбі з економічною злочинністю в першу чергу здійснюється загальноприйнятими механізмами взаємодії між правоохоронними та іншими компетентними органами різних країн. Як у багатьох видах співробітництва між державами у різних сферах взаємодія у боротьбі зі злочинністю може бути у двосторонньому та багатосторонньому, регіональному та світовому рівнях.

Співробітництво держав на регіональному рівні по боротьбі зі злочинністю здійснюється в основному в рамках, встановлених регіональними міжнародними організаціями як загальної, так і спеціальної компетенції. На регіональному рівні можливо оперативно відреагувати на те, які відбулися в кримінальній сфері зміни, які становлять загрозу міжнародного характеру [8].

Європейські регіональні (субрегіональні) організації в Європі, особливо західній її частині, мають багатий досвід міждержавної взаємодії у рамках боротьби зі злочинністю, у тому числі у сфері економічної діяльності, що пояснюється історично сформованим процесом економічної і політичної інтеграції [8].

Рада Європи віддає пріоритет у своїй діяльності погодженням (приведенню до консенсусу) законодавчої бази його членів у різних сферах, що включаються в коло компетенцій даного органу. Ця мета виконується шляхом прийняття норм, що носять як рекомендаційний характер (резолуції, рекомендації, декларації), так і юридично обов'язкових для всіх членів Ради Європи (конвенції, угоди, протоколи) [8].

В рамках Ради Європи держави-члени взаємодіють в галузі попередження злочинності, боротьби з нею і призначення правопорушникам різних санкцій. Головна роль у зазначеній діяльності належить Європейському комітету з проблем злочинності (ЄКПТ), освічений Комітетом міністрів Ради Європи в 1957 року для аналізу стану кримінально-правового

законодавства, рівня злочинності, ефективності профілактичних заходів по боротьбі з нею та інших заходів, пов'язаних з вивченням всіх аспектів кримінально-правової системи [8].

У своїй діяльності ЄКПТ бере до уваги програми роботи Ради Європи, рішення Комітету міністрів і Парламентської асамблеї. При виборі фундаментальних векторів діяльності у сфері припинення вчинення злочинних діянь на майбутні роки, зокрема при розробці п'ятирічних програм роботи Ради Європи, центральну роль відіграють рішення конференцій з питань кримінальної політики, що проводяться Радою один раз на п'ять років [8].

Величезне значення для приведення законодавства і практики держав - членів Ради Європи у галузі боротьби зі злочинністю до єдиного знаменника стала підготовка ЄКПТ більше 20 проектів міжнародних договорів, а також більше 80 проектів резолюцій, прийнятих потім Комітетом міністрів і містять рекомендації для використання їх у цілях розвитку національної нормативно-правової бази, а також для правозастосовчої діяльності [8].

До функцій ЄКПТ належить і забезпечення контролю за виконанням положень відповідних конвенцій Ради Європи (для цього створено спеціальний комітет експертів), а також резолюцій та рекомендацій Комітету міністрів [8].

Варто зазначити що відповідно до ст. ст. 6 та 7 Закону України «Про правонаступництво України» від 05.10.1991 Україна несе свої зобов'язання за міжнародними договорами, укладеними Українською РСР до проголошення незалежності України та являється правонаступником прав і обов'язків за міжнародними договорами Союзу РСР, які не суперечать Конституції України та інтересам республіки [2].

У зв'язку з вищевикладеним, у разі відповідності вищевказаним положенням міжнародні договори СРСР у сфері надання міжнародної правової допомоги у кримінальних справах також мають юридичну силу в Україні.

Як приклад серед деяких двосторонніх міждержавних договорів України про надання допомоги у кримінальних справах можна зазначити такі договори з Республікою Грузія, Латвійською Республікою, Республікою Польща тощо [13].

РОЗДІЛ 2. МІЖНАРОДНА ПРАВОВА ДОПОМОГА У БОРОТЬБІ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ, ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ, ДОСВІД УКРАЇНИ ТА ІНШИХ КРАЇН; АЛЬТЕРНАТИВНІ ВИДИ СПІВРОБІТНИЦТВА

2.1. Міжнародні угоди України як правова основа міжнародного співробітництва органів правопорядку

Укладення та застосування міжнародних договорів в будь-якій сфері, у тому числі у співробітництві між правоохоронними органами різних країн в Україні в першу чергу регламентується Конституцією України. Таким чином, відповідно до ст. 9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України, укладення міжнародних договорів, які суперечать Конституції України, можливе лише після внесення відповідних змін до Конституції України [1].

Загальні питання міжнародного співробітництва в рамках кримінального процесу регламентуються Кримінальним процесуальним кодексом України (КПК). Відповідно до ч. 2 ст. 1 КПК України кримінальне процесуальне законодавство України складається з відповідних положень Конституції України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, цього Кодексу та інших законів України.

Міжнародному співробітництву в рамках кримінального провадження присвячений розділ IX КПК України, в якому викладено засади здійснення міжнародного співробітництва, у тому числі між країнами, з якими відсутнє регулювання таких відносин шляхом укладення міжнародної угоди, а також визначення основних термінів.

Міжнародна правова допомога є офіційною діяльністю державних органів, яка здійснюється на підставі міжнародних договорів. З розвитком взаємовідносин між країнами, насамперед у сфері боротьби зі злочинністю, випадки надання міжнародної правової допомоги без укладання договорів є

рідкими та пов'язані з прийняттям рішення у конкретній справі на рівні центрального органу виконавчої влади [20].

Договори про правову допомогу забезпечують найбільш повне здійснення національної юрисдикції й уникнення конфлікту юрисдикцій - саме з цією метою держави їх укладають. З появою міжнародних судових органів міжнародні договори можуть передбачати можливість надання правової допомоги для здійснення міжнародної кримінальної юрисдикції [20].

Міжнародна правова допомога охоплює не тільки кримінальний процес, правова допомога також використовується в цивільних і сімейних справах [20].

Україна, наприклад, бере участь у двох таких системах міжнародної правової допомоги - СНД і Раді Європи. У рамках СНД один з багатосторонніх договорів - Конвенція про правову допомогу у правових відносинах із цивільних, сімейних та кримінальних справ 1993 року [20].

У рамках Ради Європи укладено низку договорів:

- Конвенцію про взаємну допомогу в кримінальних справах 1959 року;
- Конвенцію про видачу правопорушників 1957 року;
- Конвенцію про репатріацію неповнолітніх 1970 року;
- Конвенцію про передачу заяв про правову допомогу 1977 р.;
- Конвенцію про передачу провадження у кримінальних справах 1972 року;
- Конвенцію про передачу засуджених 1983 року [20].

Договори про правову допомогу в основному регулюють такі питання, як екстрадиція, виконання іноземного судового рішення, виконання окремого процесуального доручення, а також питання колізійного права. Інколи це можуть бути інші питання, наприклад обмін інформацією [20].

Перелік напрямів правової допомоги, які включено до конкретного договору, залежить від домовленості між державами: це може бути

екстрадиція, причому окремої групи осіб, пра-вова допомога лише у цивільних справах, правова допомо-га і в цивільних, і у кримінальних справах. Питання пра-вової допомоги можуть бути включені до міжнародних до-говорів про уніфікацію кримінального законодавства [20].

Прохання про надання правової допомоги може бути відхилено, якщо надання такої допомоги може зашкодити суверенітету чи безпеці або суперечить законодавству держави, що робить запит [13].

Серед багатосторонніх угод, які безпосередньо стосуються боротьби з економічною злочинністю варто зазначити Угоду СНД про співробітництво в боротьбі зі злочинами у сфері економіки від 12 квітня 1996 року, вступила в силу для України 28 серпня 1996 року. Зазначена угода не надає конкретних визначень злочинності у сфері економіки, проте зазначається, що вона насамперед стосується злочинів у банківській і кредитно-фінансовій системах, у сфері зовнішньоекономічної діяльності та відмиванні (легалізації) доходів, отриманих злочинним шляхом [29].

У вказаній угоді зазначено, що вона застосовується також відповідно до Конвенції СНД про правову допомогу та правові відносини в цивільних, сімейних та кримінальних справах 1993 року, яка ратифікована Україною (із застереженнями), і відповідно до листа Міністерства юстиції України від 21 червня 2006 року Конвенція 1993 року вступила в силу для України 14 квітня 1995 року та застосовується у відносинах України з Республікою Білорусь, Азербайджанською Республікою, Республікою Узбекистан, Російською Федерацією, Республікою Казахстан, Республікою Таджикистан, Республікою Вірменія, Киргизькою Республікою, Республікою Молдова, Республікою Грузія і Туркменістаном [15].

Проте чотири країни замінили використання Конвенції 1993 року Конвенцією з аналогічною назвою 2002 року, яку в свою чергу було підписано Україною, але не ратифіковано.

У зв'язку з чим, питання дійсності та можливості застосування Україною положень угоди, конвенцій 1993 та 2002 років являється

дискусійним. Наразі вбачається, що юридично Україна може продовжувати співробітництво в рамках положень Конвенції 1993 року з країнами, якими не було ратифіковано Конвенцію 2002 року [6].

Важливими угодами, завдяки яким можливо отримання першочергової інформації для боротьби не тільки з адміністративними податковими або митними правопорушеннями, але й щодо боротьби з певними видами економічних злочинів варто зазначити наступні:

- Конвенція про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах 1988 року [14];
- Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства 1977 року [20].

Завдяки цим та аналогічним угодам, існує можливість отримання від іноземних компетентних органів правових підстав для відкриття кримінальних проваджень в Україні щодо скоєння певних видів економічних злочинів.

Відповідно до змісту цих та інших міжнародних угод у податкових та митних справах компетентним органом від України у цих конвенціях на сьогоднішній день являється Державна фіскальна служба України. Слід також звернути увагу, що це не єдині міжнародні угоди, які стосуються міжнародної взаємодії у митній та податковій сфері.

Варто зазначити, що дуже важливим кроком у розвитку взаємовідносин між Україною та Європейським Союзом, стало підписання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованої Верховною Радою України 16 вересня 2014 року [28].

Зокрема у зазначеній Угоді міжнародному співробітництву у сфері боротьби зі злочинністю та корупцією присвячена стаття 22. Відповідно до цієї статті сторони співробітничать у боротьбі з кримінальною та

незаконною організованою чи іншою діяльністю, а також з метою її попередження [28].

Таке співробітництво спрямовується на вирішення, *inter alia*, таких проблем:

- незаконне переправлення через державний кордон нелегальних мігрантів, торгівля людьми і вогнепальною зброєю та незаконний обіг наркотиків;
- контрабанда товарів;
- економічні злочини, зокрема злочини у сфері оподаткування;
- корупція як у приватному, так і в державному секторі;
- підробка документів;
- кіберзлочинність [28].

Слід зауважити, що у цій угоді контрабанда товарів, корупція, кіберзлочинність стоять окремо від проблеми економічних злочинів, в той час, як окремо здійснюється акцент на приналежність злочинів у сфері оподаткування до економічних.

Також відповідно до Угоди сторони домовились посилювати двостороннє, регіональне та міжнародне співробітництво у цій сфері, зокрема співробітництво із залученням Європолу, а також надалі розвивати співробітництво, *inter alia*, стосовно:

- обміну найкращими практиками, в тому числі щодо методик розслідування та криміналістичних досліджень;
- обміну інформацією відповідно до існуючих правил;
- посилення потенціалу, зокрема навчання та, у разі необхідності, обмін персоналом;
- питань, пов'язаних із захистом свідків та жертв [28].

2.2. Правова основа та необхідність використання можливостей Інтерполу та Європолу

Міжнародна організація кримінальної поліції – Інтерпол – найбільша світова поліцейська організація, до складу якої станом на січень 2019 року входять 194 країни світу.

Ідея створення міжнародної поліцейської організації для боротьби з транскордонною злочинністю вперше офіційно була висловлена у 1914 році на першому Міжнародному конгресі кримінальної поліції, який відбувся в Королівстві Монако. У даному Конгресі приймали участь представники 24 країн. Під час зустрічі обговорювались питання правової основи та процедур здійснення арештів, технік ідентифікації, централізації міжнародних кримінальних обліків, а також здійснення процедури екстрадиції. Зазначені питання було закріплено у документі під назвою «Узагальнення побажань, висловлених на сесіях або асамблеях, проведених 15, 16 та 18 квітня 1914 року» [31].

Проте, попри актуальність та загальний інтерес у формуванні такої організації, Перша світова війна завадила її створенню. Після завершення війни за результатами подальших розглядів офіційно була створена у 1923 році під назвою Міжнародна комісія кримінальної поліції зі штаб-квартирою у Відні, що знайшло своє закріплення в Резолюції Віденського міжнародного поліцейського конгресу [25]. У 1930 році було створено спеціалізовані департаменти по боротьбі з підробкою готівки, персональних документів та по веденню кримінальних обліків.

Міжнародна організація кримінальної поліції Інтерпол отримала свою сучасну назву в 1956 році на 25-й сесії Генеральної асамблеї після прийняття Статуту Інтерполу, який деякі джерела також можуть називати мовою оригіналу - Конституція Інтерполу.

Статут Інтерполу – основний юридичний документ Організації, який поділений на 11 розділів і який визначає її структуру, напрямки діяльності та компетенцію, основним з яких є забезпечення якомога ширшої кооперації

між всіма органами кримінальної поліції та розвиток інституцій з метою налагодження боротьби із загальнокримінальною злочинністю. Діяльність Інтерполу має здійснюватися в «дусі Загальної Декларації Прав Людини», прийнятої Генеральною асамблеєю Організації 10 грудня 1948 року. Також, важливою нормою Статуту є нейтральність Інтерполу, що означає заборону використання можливостей та каналів Інтерполу у справах релігійного, військового, політичного чи расового характеру.

Генеральний секретаріат Інтерполу для покладених на Організацію цілей уповноважений випускати циркулярні повідомлення, тип яких для зручності як правило відображається відповідним кольором відповідно до Додатку А. Крім даних семи типів повідомлень з 2005 року Інтерпол спільно з Радою Безпеки ООН розпочав висвітлення спеціального повідомлення (INTERPOL – United Nations Security Council Special Notice), що передбачає вживання міжнародним співтовариством заходів з протидії терористичній загрозі з боку терористичних організацій.

Дане повідомлення містить інформацію про осіб, причетних до діяльності світових терористичних організацій. З боку ООН така інформація надається відповідним Комітетом з санкцій проти діяльності терористичних організацій Ради Безпеки ООН.

Слід також зазначити, що Резолюцією № 1, прийнятої на Генеральній асамблеї Інтерполу у 2015 році було вирішено взяти в роботу пілотний проект щодо нового типу циркулярного повідомлення Silver Notice (Срібне повідомлення). Передбачається, що цей тип повідомлення висвітлюватиметься для здійснення розшуку, виявлення, контролю та повернення активів, втрачених через корупційну або іншу злочинну діяльність.

На жаль станом на січень 2019 року відомостей щодо подальшої імплементації цього проекту із загальних джерел не встановлено.

Офіційне прийняття України до Інтерполу відбулося 4 листопада 1992 року на 61-й сесії Генеральної асамблеї Інтерполу у м. Дакар, Сенегал [9].

Враховуючи вступ України до Інтерполу необхідно було привести у відповідність національне законодавство, що знайшло своє закріплення у постанові КМУ № 220 «Про Національне центральне бюро Інтерполу» від 25 березня 1993 року (зі змінами) [23].

Також для уніфікації процесів та удосконалення співробітництва між правоохоронними органами України та іноземними каналами Інтерполу після тривалої процедури погоджень було прийнято Інструкцію про порядок використання правоохоронними органами можливостей НЦБ Інтерполу в Україні у попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України, Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України, Державного комітету у справах охорони державного кордону України, Державної митної служби України та Державної податкової адміністрації України № 3/1/2/5/2/2 від 09 січня 1997 року, зареєстрованої у Міністерстві юстиції України за № 54/1858 від 26 лютого 1997 року [19].

Статті зазначеної Інструкції регламентують порядок взаємодії у сфері економіки та фінансів, а також у сфері боротьби з незаконним виготовлення підроблених грошових знаків як виокремлений тип злочинності відповідно. Отже, під час проведення оперативно-розшукових заходів та слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з розкриттям злочинів у сфері економіки та фінансів, через НЦБ можна одержувати з Генерального секретаріату або НЦБ Інтерполу в зарубіжних країнах таку інформацію:

- офіційні назви комерційних структур (фірм, спільних підприємств тощо) та інших юридичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності, розташованих за кордоном;
- дату їх реєстрації у відповідних державних органах, юридичну адресу, номери телефонів та інших телекомунікаційних засобів;
- прізвища та імена керівників таких структур;
- основні напрямки діяльності;
- розміри статутного капіталу;

- відомості про припинення діяльності;
- відомості кримінального характеру стосовно їх керівників та інших працівників [19].

Поряд з МОКП-Інтерпол функціонує агенція Європейського Союзу по співробітництву правоохоронних органів, краще відома як Європол, правоохоронний орган Європейського Союзу, створений у 1998 році для обробки оперативної інформації та боротьби з транснаціональною організованою злочинністю та тероризмом через співробітництво між компетентними відомствами країн-членів ЄС із штаб-квартирою у м. Гаага, Королівство Нідерландів.

Функціонуванню Європолу передувала міжурядова мережа (форум) представників міністрів юстиції та внутрішніх справ країн Європейського Співтовариства під назвою TREVI, рішення створити яку було прийнято протягом саміту ЄС в Римі 01 та 02 грудня 1975 року. TREVI було створено після серії терористичних актів, які відбулись протягом Олімпійських ігор 1972 року в Мюнхені та неможливості Інтерполу в той час ефективно сприяти європейським країнам у боротьбі з тероризмом [19].

Створення поліцейської служби ЄС було вперше офіційно передбачено в Маастрихтському договорі, який був підписаний 07 лютого 1992 року та вступив в силу 01 листопада 1993 року [31]. Європол був юридично створений відповідно до Конвенції на основі ст. КЗ Договору про ЄС «Про створення Європейського поліцейського відомства» (також відома як «Конвенція про Європол») [12], пізніше дана Конвенція була замінена рішенням Ради Європейського Союзу від 06 квітня 2009 року № 2009/371/ЖНА «Про створення Європейського поліцейського офісу» [26].

На даний момент основним документом, який регулює діяльність Європолу, являється Регламент Європейського парламенту та Ради ЄС № 2016/794 «Про Європейське агентство по співробітництву правоохоронних органів (Європол)». Регламент вступив в силу у 2017, відмінивши рішення 2009 року.

Європол підзвітний на рівні ЄС Раді міністрів з питань юстиції і внутрішніх справ. Рада несе відповідальність за основні прийняті управлінські і рішення Європолу. Спільно з Європейським парламентом призначає директорів і заступники директорів, затверджує бюджет Європолу (яка є частиною загального бюджету ЄС). Рада міністрів також може прийняти разом з Європейським парламентом, правила, що стосуються роботи Європолу. Щороку Рада направляє спеціальну доповідь до Європейського парламенту про діяльність Європолу.

При штаб-квартирі Європолу в Гаазі (Королівство Нідерландів) на постійній основі працюють спеціальні службові особи держав-учасниць – офіцери зв'язку. Вони представляють національні відділи зв'язку і відповідають за обмін інформацією між Європолом і відділами зв'язку у своїх державах.

Офіцери зв'язку діючи згідно з національним правом держави-учасниці ЄС, яка його надсилає, сприяють в обміні інформацією між національними відділами, які їх відрядили, та Європолом, зокрема:

- забезпечують Європол інформацією з національного відділу;
- надсилають інформацію з Європолу до свого національного відділу;
- взаємодіють зі службовими особами Європолу, забезпечуючи інформацією та надаючи консультації при аналізі інформації, що стосується своєї держави.

В рамках Європолу також здійснюється обмін інформацією завдяки створення у 2009 році платформи під назвою Захищений мережевий додаток для обміну інформацією (Secure Information Exchange Network Application – SIENA).

Відповідно до даних офіційного веб-сайту Європолу станом на грудень 2018 року у штаті Європолу працює 1203 осіб, з яких 220 являються офіцерами зв'язку від правоохоронних відомств своїх країн [3].

Слід зауважити, що юридично початком співробітництва України з Європолом можна вважати 25 жовтня 2004 року, коли Радою Європейського

Союзу повноваження Європолу розпочати переговори з Україною стосовно укладення Угоди про співробітництво. Після цього Радою Європейського Союзу 23 жовтня 2009 року було надано повноваження Європолу погоджувати положення Угоди між Україною та Європолем про стратегічне співробітництво [30].

За результатами проведеної роботи 04 грудня 2009 року між Україною та Європолем було підписано Угоду про стратегічне співробітництво, яку було ратифіковано Верховною Радою України 05 жовтня 2010 року, і яка вступила в силу 16 листопада того ж року. Ця Угода визначила Міністерство внутрішніх справ України як Національний контактний пункт у взаємодії компетентних органів України з Європолем [30].

Так, 04.06.2015 року Верховною Радою України було ратифіковано Меморандум про взаєморозуміння між Україною та Європейським поліцейським офісом щодо встановлення захищеної лінії зв'язку, що було передбачено Угодою про стратегічне співробітництво [15].

Угода про асоціацію між Україною та ЄС надала можливість поглибити співробітництво з Європолем шляхом підписання Угоди між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво, ратифікованої Верховною Радою України 12 липня 2017 року.

Співробітництво в рамках цієї Угоди поширюється на всі сфери злочинності, перелічені в Додатку 1 до Угоди, в межах мандату Європолу включаючи пов'язані з ними кримінальні правопорушення. Отже, компетенція Європолу поширюється на боротьбу з організованою злочинністю, тероризмом та іншими формами тяжких злочинів, які зачіпають дві або більше держави-члени [30] та потребує спільного вирішення проблеми.

ВИСНОВКИ

Проведеним дослідженням щодо здійснення міжнародного співробітництва Україною з метою боротьби зі злочинністю у сфері економіки, можна прийти до наступних висновків.

Наразі, єдиної думки щодо визначення економічної злочинності не існує, проте при подальшій розбудові можливостей участі України в міжнародному співробітництві у боротьбі зі злочинністю у сфері економіки варто брати до уваги усі можливі її прояви з усіх точок зору.

Це може стосуватись як злочинів, передбачених у розділі особливої частини Кримінального кодексу України, який присвячений злочинам у сфері господарської діяльності, так і іншим, таким як шахрайство (у тому числі у мережі Інтернет), незаконне заволодіння грошовими коштами держави або підприємств, корупційні правопорушення, підробка грошових знаків тощо.

Не зважаючи на відсутність конкретного визначення, Україною, за часи незалежності та особливо після перемоги Революції гідності у 2014 році, було здійснено дуже важливі кроки у боротьбі з економічною злочинністю у всіх її можливих проявах завдяки зміцненню міжнародного співробітництва.

Укладення низки міжнародних двосторонніх та багатосторонніх угод щодо міжнародного співробітництва правоохоронних та інших компетентних органів у боротьбі зі злочинністю, у тому числі у сфері економіки дозволило вжити заходів щодо приведення внутрішнього відповідного законодавства України до міжнародних стандартів.

Підписанням Угоди між Україною та Європейським Союзом про асоціацію було чітко затверджено курс на приведення усіх сфер діяльності органів державної влади в Україні до європейських стандартів, у тому числі щодо міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю.

Це дозволило розширити співробітництво шляхом підписання Угоди про оперативне та стратегічне співробітництво з Європолем, забезпеченню ефективної взаємодії з цим відомством шляхом встановлення та використання захищеної лінії зв'язку для платформи SIENA, обміну

досвідом, проведенні спільних операцій, участі представників правоохоронних органів у тренінгах тощо.

Ця Угода також передбачає можливість відрядження офіцерів зв'язку від правоохоронних органів України до Європолу для здійснення більш чіткої координації. Наразі є важливим показувати результати ефективності міжнародної співпраці у боротьбі зі злочинністю для забезпечення подальших процесів інтеграції України до ЄС.

Вбачається, що протидіяти злочинності у сфері економіки також варто через задіяння механізмів міжнародного співробітництва шляхом:

- Прийняття відповідних нормативно-правових актів та приведення існуючих до міжнародних стандартів;
- Забезпечення функціонування існуючих компетентних державних органів, які здійснюють фактичну або допоміжну діяльність у боротьбі з економічною злочинністю;
- Продовження реформування правоохоронної системи;
- Підготовки кваліфікованих співробітників компетентних державних органів, які спеціалізуються на здійсненні міжнародного співробітництва, у тому числі за допомогою міжнародних партнерів, а також забезпечення таких співробітників гідною матеріальною базою;
- Укріпленню подальших зав'язків між компетентними органами України та інших країн;
- Цільового використання державних ресурсів, а також технічної допомоги, яка надається донорами для боротьби зі злочинністю.

Таким чином, за результатами дослідження можна сказати, що на даний момент в Україні є потенціал подолати існуючі негаразди та покращити рівень боротьби з економічною злочинністю, а також зміцнити рівень міжнародного співробітництва у боротьбі з цим явищем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80.12>
2. Закон України «Про правонаступництво України» від 5 жовтня 1991 року № 1543-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1543-12.9>
3. Веб-сторінка Агенції Європейського Союзу по співробітництву правоохоронних органів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.europol.europa.eu.6>
4. Веб-сторінка Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.interpol.int.7>
5. Веб-сторінка Центру досліджень та попередження економічної злочинності Аргентини (The Center for Research and Prevention of Economic Crime – CIPCE) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cipce.org.ar/en/what-is-economic-crime.4>
6. Довідка про ратифікацію документів та виконання внутрішньодержавних процедур щодо документів, прийнятих Радою глав держав, Радою глав урядів та Економічною радою Співдружності Незалежних Держав [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_747.18
7. Договір про Європейський Союз (Маастрихтський договір) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:11992M/TXT.30>
8. Дунас М. О. Кримінологічні заходи запобігання злочинам у сфері господарської діяльності, які вчиняються службовими особами [Текст] : дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / М. О. Дунас; Національний університет «Львівська політехніка». – Л., 2019. – 220 с.
9. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_036.11

10. Інформаційний економіко-юридичний ресурс [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukr.vipreshebnik.ru/entsiklopediya/51-e/3501-ekonomichni-zlochini.html>.1
11. Інформаційний економіко-юридичний ресурс «BitLex» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.bitlex.ua/uk/blog/terms/post/ekonomichna_zlochinnist.3
12. Конвенція «Про Європол» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:C:1995:316:FULL&from=EN>.31
13. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_789.10
14. Конвенція про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах (ETS 127) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_325.19
15. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009.17
16. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III зі змінами та доповненнями Законами України станом на 04.11.2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/print>.8
17. Мандибура В. О. «Тіньова» економіка України та напрями законодавчої стратегії її обмеження / Мандибура В. О. – К. : Парлам. вид-во, 1998. – 135 С.16
18. Меморандум про взаєморозуміння між Україною та Європейським поліцейським офісом щодо встановлення захищеної лінії зв'язку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_a12.33

19. Міжвідомчий наказ «Про затвердження Інструкції про порядок використання правоохоронними органами можливостей НЦБ Інтерполу в Україні у попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів» від 9 січня 1997 року № 3/1/2/5/2/2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0054-97.27>

20. Міжнародна (взаємна) правова допомога. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://xreferat.com/22/10314-1-m-zhnarodna-vza-mna-pravova-dopomoga.html>.

21. Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_926.20

22. Постанова Кабінету Міністрів України «Про вступ України до Інтерполу» від 30 вересня 1992 року № 555-92-п [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-92-%D0%BF.25>

23. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Національне центральне бюро Інтерполу» від 25 березня 1993 року № 220 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-93-%D0%BF.26>

24. Постанова Кабінету Міністрів України «Про представників Національного центрального бюро Інтерполу в Міжнародній організації кримінальної поліції – Інтерпол» від 11 серпня 2004 року № 1043 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1043-2004-%D0%BF.28>

25. Резолюція Віденського міжнародного конгресу кримінальної поліції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.interpol.int/content/download/24371/333685/version/1/file/1923-Resolutions.pdf.23>

26. Рішення Ради Європейського Союзу від 6 квітня 2009 року № 2009/371/ЖНА «Про створення Європейського поліцейського офісу»

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32009D0371&from=EN>.32

27. Статут МОКП – Інтерпол [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.interpol.int/content/download/9429/69209/version/13/file/01%20E%20CONSTITUTION%2009%202017_ok.pdf.24

28. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.21

29. Угода про співробітництво в боротьбі зі злочинами у сфері економіки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_258.14.

30. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про стратегічне співробітництво. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_954.

31. Узагальнення побажань, висловлених на сесіях або асамблеях, проведених 15, 16 та 18 квітня 1914 року Міжнародного конгресу кримінальної поліції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.interpol.int/content/download/24377/333715/version/4/file/Congress%20of%201914%20EN_LR.pdf.22

32. Чернявський С.С. Методика розслідування злочинів у сфері банківського кредитування [Текст] : дис... канд. юрид. наук: 12.00.09 / С.С. Чернявський; Національна академія внутрішніх справ України. - К., 2001. - 309 С.2

33. The Malaysian Anti-Corruption Commission Act 2009. Laws of Malaysia [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.sprm.gov.my/images/webuser/files/static_content/act/SPRM_act_BI.pdf.15

ДОДАТКИ

Аналітична та узагальнююча інформація

Додаток А

Кольорові циркулярні повідомлення Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол.

– Червоне повідомлення (Red Notice) передбачає здійснення правоохоронними органами держав-учасниць арешту розшукуваної особи; після арешту компетентними органами приймається рішення про екстрадицію в державу, що ініціювала розшук передбачуваного правопорушника;

– Синє повідомлення (Blue Notice) висвітлюється для встановлення правоохоронними органами держав – учасниць Організації контролю за пересуванням і місцезнаходженням особи, підозрюваної або обвинуваченої у вчиненні злочину, а також свідків злочинів з подальшим наданням зацікавленим державам отриманих відомостей;

Висвітливши інформацію щодо необхідності встановлення місцезнаходження фігуранта кримінального провадження або контролю за його пересуванням, країни можуть надати інформацію, щонайменше за фактами перетину їх державного кордону.

Завдяки отриманим даним можна уточнити додаткову інформацію від країни перебування особи: контакти, місця відвідування, з деяких країн можна отримати інформацію щодо рухомого та нерухомого майна, яким володіє особа або його оточення.

– Зелене повідомлення (Green Notice) передбачає встановлення правоохоронними органами держави негласного поліцейського нагляду за особами, які в минулому вже скоювали протиправні діяння і в сьогоденні є обґрунтовані причини припускати про відновлення їх рецидивної діяльності.

Повідомлення видається з превентивними цілями у відношенні так званих звичних міжнародних злочинців тільки при наявності достовірної

інформації, що підтверджує бажання контрольованою особою виїхати за кордон;

- Жовте повідомлення (Yellow Notice) висвітлюється для встановлення місцезнаходження осіб, зниклих безвісти, неповнолітніх, а також для пізнання особистості людей, які самі себе ідентифікувати не можуть;

- Чорне повідомлення (Black Notice) передбачає отримання від компетентних органів держави інформації по непізнаних трупах;

- Фіолетове повідомлення (Purple Notice) видається з метою попередження держав - членів Організації про незаконні засоби і способи вчинення злочинів (*modus operandi*), що представляють міжнародний оперативний інтерес. Слід зазначити, що вказане повідомлення може відноситись також і до певних проявів злочинності у сфері економіки, наприклад, нові методики підробки грошових знаків, які можуть використовувати злочинці;

- Помаранчеве повідомлення (Orange Notice) містить інформацію про осіб, об'єкти, події або діяльності, що представляють безпосередню загрозу громадській безпеці.

Додаток Б

Національне агентство по боротьбі зі злочинністю Великобританії за аналогією галузі маркетингу визначив «4 П» компоненти стратегіїз протидії тяжким злочинам та організованою злочинністю:

- Переслідувати (Pursue) тих, хто вчиняє тяжкі, організовані економічні злочини на регіональному, національному та міжнародному рівні, використовуючи усі можливі опції правоохоронних органів та держави у виявленні, розслідуванні та припиненні злочинності на якомога ранній стадії;
- Убезпечити (Prevent) людей від залучення до участі у тяжких, організованих економічних злочинах;
- Захистити (Protect) суспільство та економіку Великобританії від тяжких, організованих економічних злочинів шляхом зменшення вразливості людей, бізнесу, економічних інфраструктури та систем;
- Підготувати (Prepare) Великобританію до можливості вчинення тяжких, організованих економічних злочинів шляхом посилення обізнаності про її корозійну природу та зменшенні толерантності від їх впливу на людей, бізнес та суспільство.

Додаток В

Акти, що регулюють діяльність МОКП – Інтерпол, прийнятими відповідно до Статуту, серед яких можна визначити:

- Основні правила;
- Правила процедури Генеральної асамблеї;
- Правила процедури Виконавчого комітету;
- Фінансове регулювання;
- Правила контролю за обробкою інформації;
- Правила контролю за інформацією та доступу до файлів Інтерполу.

Основними напрямками у боротьбі з фінансовою злочинністю Інтерпол виділяє у сферах:

- Платіжних карток;
- Відмивання коштів;
- Підробки готівки;
- Шахрайства у сфері соціальної інженерії (таке як фішинг та шахрайство у телекомунікаціях).

Додаток Г

Завдання національних відділів Європолу:

- забезпечення Європолу за їх власною ініціативою інформацією та розшуковими даними, необхідними для виконання його завдань;
- надання відповідей на запити Європолу щодо інформації, розшукових даних;
- підтримка оновлень інформації чи розшукових даних;
- оцінка інформації чи розшукових даних згідно з національним законодавством для компетентних органів та передача їм цих матеріалів;
- надсилання запитів про інформацію, розшукові дані та аналітичні матеріали до Європолу;
- забезпечення Європолу інформацією для її наступного зберігання у комп'ютеризованих системах;
- забезпечення відповідності законодавству обміну інформацією з Європолом.

Серед злочинності у сфері економіки, які становлять інтерес для спільних слідчих груп Європолу, пріоритетними визначено наступні види злочинів:

- МТІС (Missing trader intra-community) fraud, тобто шахрайство з податками на додану вартість;
- Акцизне шахрайство, яке відноситься до контрабанди високо оподатковуваним товарам, таким як тютюнові вироби, алкоголь та паливо;
- Відмивання грошей – процес перетворення доходів, отриманих від злочинної діяльності, на законні прибутки;

Європолом здійснюється щорічна оцінка рівня загроз від певних видів тяжких злочинів та організованої злочинності. Відповідно до оцінки, виданої у 2018 році існує 8 пріоритетних сфер злочинності:

- Кіберзлочинність;
- Виробництво, обіг та розповсюдження наркотичних засобів;

- Нелегальне перевезення мігрантів через кордон;
- Організована майнова злочинність;
- Торгівля людьми;
- Кримінальні фінанси та відмивання грошей;
- Шахрайство з документами;
- Онлайн торгівля незаконними товарами та послугами [24].

При Європолі існує підрозділ по боротьбі з тяжкими злочинами та організованою злочинністю (Europol Serious and Organized Crime), який також забезпечує функціонування ряду аналітичних проєктів (Analysis Projects або скорочено AP), виділених для боротьби з певними видами злочинності.

При Європолі також діє підрозділ FIU.net (Financial Intelligence Unit.net), який являє собою децентралізовану і специфічну комп'ютерну мережу, яка допомагає підрозділам фінансових розслідувань країн Європейського Союзу у їх протидії відмиванню грошей та фінансуванню тероризму.

Діюча платформа Secure Information Exchange Network Application – SIENA забезпечує швидкий та нескладний обмін оперативною та стратегічною інформацією кримінального характеру між:

- Офіцерами зв'язку при Європолі, аналітиками та експертами;
- Країнами-членами ЄС;
- Третіми сторонами, з якими Європол уклав угоди про співробітництво.